

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра хірургії та акушерства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“КЛІНІЧНА ГЕМАТОЛОГІЯ ТВАРИН”
(обов’язкова навчальна дисципліна)

освітньо-наукова програма «Ветеринарна медицина»
спеціальність 211 «Ветеринарна медицина»
галузь знань 21 Ветеринарна медицина
освітній ступінь «Доктор філософії»
факультет Ветеринарна медицина

Розробник: Кулинич С., професор кафедри хірургії та акушерства, доктор ветеринарних наук, професор

Гарант: Євстаф’єва В., завідувач кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи, доктор ветеринарних наук, професор

Полтава
2021 р.

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Клінічна гематологія тварин
Назва структурного підрозділу	Кафедра хірургії та акушерства
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	Викладач: Кулинич Сергій, доктор ветеринарних наук, професор Контакти: навчально-клінічний корпус кафедри хірургії та акушерства e-mail: kulinich@pdaa.edu.ua , sergii.kulynych@pdaa.edu.ua , тел.: 099 932 4500, сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/kulynych-sm
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Спеціальність	211 Ветеринарна медицина
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	«Філософія науки», «Бібліографія, інформаційний пошук та інтелектуальна власність», «Методика наукових досліджень у ветеринарії»

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни: ознайомлення з загальними та спеціальними питаннями клінічної ветеринарної гематології, знання якої потрібні в професійній діяльності ветеринарного лікаря.

Основні завдання навчальної дисципліни: розуміти механізми формування нормального складу периферичної крові і причини її патологічних змін.

Компетентності:

Загальні:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, оволодіння сучасними знаннями для розуміння предметної області професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахові:

ФК 01. Здатність планувати і здійснювати комплексні оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у ветеринарній медицині і можуть бути опубліковані у наукових виданнях.

ФК 03. Здатність знаходити шляхи можливого використання отриманих результатів з ветеринарної медицини для подальшого розвитку науки, підвищення якості навчального процесу та/або економічної ефективності виробництва.

ФК 06. Здатність встановлювати причинно-наслідкові механізми змін гомеостазу організму, диференціювати етіологічні фактори, встановлювати їх взаємовплив на патогенез захворювань тварин та прогнозувати можливі зміни гомеостазу в організмі тварин.

Програмні результати навчання:

ПРН 01. Мати концептуальні та методологічні знання з ветеринарної медицини, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

ПРН 02. Глибоко розуміти загальні принципи та інноваційні методи лікування, діагностики та профілактики хвороб тварин різної етіології, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у галузі ветеринарної медицини та у викладацькій практиці.

ПРН 06. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з ветеринарної медицини з використанням сучасного інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті всього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

Методи навчання:

Словесні методи: лекція, розповідь-пояснення; інструктаж;

Наочні методи: ілюстрування, демонстрування, спостереження;

Практичні методи: дослідні роботи; лабораторні роботи, робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування;

Комп'ютерні і мультимедійні методи: використання мультимедійних презентацій; дистанційне навчання (в разі дистанційного навчання).

Програма навчальної дисципліни:

Тема 1. Морфологія клітин крові.

У темі розкриваються питання щодо складу крові як біологічної рідини організму, що складається з плазми і клітин крові. Наведений опис клітин крові.

Тема 2. Особливості клітин крові деяких груп тварин

У темі розкриваються питання щодо особливостей формених елементів крові у різних видів тварин.

Тема 3. Органи кровотворення і гемопоез.

У темі розкриваються питання щодо процесу і особливостей кровотворення та гемопоезу в організмі тварин.

Тема 4. Методи дослідження клітин крові і органів кровотворення

У темі розкриваються питання встановлення діагнозу і виявлення захворювання крові, що передбачає дослідження клітин крові та органів кровотворення за допомогою морфологічних, імунологічних, цитогенетичних і молекулярно-біологічних методів.

Тема 5. Фізіологічні механізми гемостазу

У темі розкриваються питання гемостазу як це біологічної захисної системи організму, що забезпечує, з одного боку, збереження рідкого стану циркулюючої крові, а з іншого - попередження і зупинку кровотеч за допомогою тромбоутворення (згортання, коагуляції крові) з подальшим відновленням цілісності судинної стінки і кровотоку.

Тема 6. Методи дослідження гемостазу

У темі розкриваються питання вибору лабораторних тестів на підставі алгоритму диференціальної діагностики геморагічного синдрому. Другий шлях - дослідження коагулограми, включаючи, фіксований набір лабораторних досліджень

Тема 7. Синдромальний підхід до діагностики захворювань крові

У темі розкриваються питання принципів класифікації хвороб крові, прийнятих у ветеринарній та гуманній медицині.

Тема 8. Мієлопроліферативні новоутворення мієлодиспластичні синдроми

У темі розкриваються питання виділення станів, що відносяться до категорії, «передпухлинних» пошкоджень, таких як MGUS (моноклональна гаммапатія невстановленої етіології), MBCL (моноклональних В-клітинний лімфоцитоз), ICUS (ідіопатична цитопенія невстановленої етіології).

Тема 9. Гострі лейкози і споріднені з ними новоутворення

У темі розкриваються питання «гострого лейкозу» як пухлинного новоутворення гемопоетичних тканин з первинним ураженням кісткового мозку, морфологічним субстратом якого є бластна клітина.

Тема 10. Картина крові при інфекційних захворюваннях

У темі розкриваються питання картини крові при інфекційних захворюваннях

Тема 11. Картина крові при мікотоксикозах

У темі розкриваються питання картини крові при мікотоксикозах

Тема 12. Картина крові при гельмінтозах

У темі розкриваються питання картини крові при гельмінтозах

Тема 13. Картина крові при ураженні ектопаразитами

У темі розкриваються питання картини крові при ураженні ектопаразитами

Тема 14. Картина крові при протозойних захворюваннях

У темі розкриваються питання картини крові при протозойних захворюваннях

Тема 15. Картина крові при хворобах неінфекційного характеру

У темі розкриваються питання картини крові при протозойних захворюваннях

Тема 16. Гемотрансфузія

У темі розкриваються питання переливання крові у тварин.

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 180

Кількість кредитів – 6,0

Форма семестрового контролю – екзамен

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Робоча навчальна програма, презентації

Форми контролю результатів навчання

Формами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти є:

1. Участь у дискусії по темі лекції (0–2 бали):

Участь у дискусії оцінюється залежно від якості роботи від 0 до 2 балів за одну лекцію (2 академічні години):

0 балів – здобувач вищої освіти не підготувався до лекції, веде себе пасивно, не приймає участі у дискусії щодо теми лекції та глибокого розуміння загальних принципів та інноваційних методів лікування, діагностики та профілактики хвороб тварин паразитарної етіології, а також застосування їх у власних дослідженнях у галузі ветеринарної медицини та у викладацькій практиці.

1 бал – здобувач вищої освіти недостатньо підготувався до лекції, намагається приймати участь у дискусії щодо теми лекції, але допускає помилки, робить висновки без обґрунтування щодо теми лекції та глибокого розуміння загальних принципів та інноваційних методів лікування, діагностики та профілактики хвороб тварин паразитарної етіології, а також застосування їх у власних дослідженнях у галузі ветеринарної медицини та у викладацькій практиці.

2 бали – здобувач вищої освіти змістовно підготувався до лекції, веде себе активно, активно приймає участь у дискусії щодо теми лекції та глибокого розуміння загальних принципів та інноваційних методів лікування, діагностики та профілактики хвороб тварин паразитарної етіології, а також застосування їх у власних дослідженнях у галузі ветеринарної медицини та у викладацькій практиці.

2. Виконання завдань на лабораторних роботах для тем 1-14 (0–2 бали):

0 балів – лабораторну роботу здобувач вищої освіти не виконав та не представив звіт.

1 бал – лабораторна робота, в якій здобувач вищої освіти не в повному обсязі вирішив завдання, використано тільки гематологічні методи, зроблено окремі розрахунки, не в повному обсязі надані результати досліджень, не обґрунтовані отримані результати щодо загальних принципів діагностики, а також застосування їх у власних дослідженнях у галузі ветеринарної медицини та у викладацькій практиці.

2 бали – лабораторна робота, в якій здобувач вищої освіти проявив творчий підхід до вирішення завдання, використано лабораторні та дослідницькі методи,

зроблено всі розрахунки, аргументовано висновки щодо загальних принципів діагностики хвороб тварин, а також застосування їх у власних дослідженнях у галузі ветеринарної медицини та у викладацькій практиці, при захисті здобувач вищої освіти проявив індивідуальний і творчий підхід.

Виконання завдань на лабораторній роботі для теми 16 (0–4 бали):

0 балів – лабораторну роботу здобувач вищої освіти не виконав та не представив звіт.

1 бал – лабораторна робота, в якій здобувач вищої освіти частково вирішив завдання, використано тільки гематологічні методи, не зроблено окремі розрахунки, не надані результати досліджень.

2 бали - лабораторна робота, в якій здобувач вищої освіти частково вирішив завдання, використано тільки гематологічні методи, не зроблено окремі розрахунки, не надані результати досліджень, не обґрунтовані отримані результати щодо загальних принципів діагностики, а також застосування їх у власних дослідженнях у галузі ветеринарної медицини та у викладацькій практиці.

3 бали – лабораторна робота, в якій здобувач вищої освіти не в повному обсязі вирішив завдання, використано тільки гематологічні методи, зроблено окремі розрахунки, не в повному обсязі надані результати досліджень, не обґрунтовані отримані результати щодо загальних принципів діагностики, а також застосування їх у власних дослідженнях у галузі ветеринарної медицини та у викладацькій практиці.

4 бали – лабораторна робота, в якій здобувач вищої освіти проявив творчий підхід до вирішення завдання, використано лабораторні та дослідницькі методи, зроблено всі розрахунки, аргументовано висновки щодо загальних принципів діагностики хвороб тварин, а також застосування їх у власних дослідженнях у галузі ветеринарної медицини та у викладацькій практиці, при захисті здобувач вищої освіти проявив індивідуальний і творчий підхід.

3. Виконання завдань по самостійній роботі (0–16 балів): критерії оцінювання наведено у таблиці:

Таблиця

**Критерії та шкала оцінювання виконання завдань по самостійній роботі
(за кожне виконане завдання окремо)**

№ самостійної роботи	Кількість балів	Критерії оцінювання
С.Р. 1–14	0	Відсутність виконання завдання
	1	Наявні тези стосовно тематики самостійної роботи, але інформація відображена не в повному об’ємі, застаріла. Показано досить низький рівень вмінь щодо розуміння та аналізу матеріалу. Допущені принципові помилки у написанні тез.
	2	Наявні тези стосовно тематики самостійної роботи, інформація відображена в повному об’ємі, містить новітню інформацію. Тези написані без помилок, у висновках проявлено здібності в розумінні та використанні теоретичного та практичного матеріалу, проявлений творчий підхід.
С.Р. 15–16	0	Відсутність виконання завдання
	1	Наявні тези стосовно тематики самостійної роботи, але інформація відображена не в повному об’ємі, застаріла. Показано досить низький рівень вмінь щодо розуміння та аналізу матеріалу. Допущені принципові помилки у написанні тез.
	2	Наявні тези стосовно тематики самостійної роботи, інформація відображена в повному об’ємі, але застаріла. Показано не достатньо глибоке знання матеріалу та задовільний рівень вмінь щодо розуміння і аналізу матеріалу.

№ самостійної роботи	Кількість балів	Критерії оцінювання
	3	Наявні тези стосовно тематики самостійної роботи, інформація відображена в повному об'ємі, але застаріла. Показано достатнє глибоке знання матеріалу та достатній рівень вмінь щодо розуміння і аналізу матеріалу.
	4	Наявні тези стосовно тематики самостійної роботи, інформація відображена в повному об'ємі, містить новітню інформацію. Тези написані без помилок, у висновках проявлено здібності в розумінні та використанні теоретичного та практичного матеріалу, проявлений творчий підхід.

Формою семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим та навчальним планом є: **екзамен**. Поводиться письмово. Оцінки, отримані під час семестрового контролю враховуються при виставленні підсумкової оцінки з навчальної дисципліни. Максимальна оцінка за екзамен, згідно розподілу балів, становить 20 балів.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Участь у дискусії на тему лекції	Виконання завдань на лабораторних роботах	Виконання завдань по самостійній роботі	
Тема 1. Морфологія клітин крові	2	2	2	6
Тема 2. Особливості клітин крові деяких груп тварин	2	2	2	6
Тема 3. Органи кровотворення і гемопоез	2	2	2	6
Тема 4. Методи дослідження клітин крові і органів кровотворення	2	2	2	6
Тема 5. Фізіологічні механізми гемостазу	2	2	2	6
Тема 6. Методи дослідження гемостазу	2	2	2	6
Тема 7. Синдромальний підхід до діагностики захворювань крові	2	2	2	6
Тема 8. Мієлопроліферативні новоутворення мієлодиспластичні синдроми	2	2	2	6
Тема 9. Гострі лейкози і споріднені з ними новоутворення	2	2	2	6
Тема 10. Картина крові при інфекційних захворюваннях	2	2	2	6
Тема 11. Картина крові при мікотоксикозах	2	2	2	6
Тема 12. Картина крові при гельмінтозах	2	2	2	6
Тема 13. Картина крові при ураженні ектопаразитами	2	2	2	6
Тема 14. Картина крові при протозойних захворюваннях	2	2	2	6
Тема 15. Картина крові при хворобах неінфекційного характеру	2	-	4	6
Тема 16. Гемотрансфузія	2	4	4	10
Разом	32	32	36	100

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Бажибина Е. Б., Коробов А. В., Серeda С. В., Сапрыкин В. П. Методологические основы оценки клинико-морфологических показателей крови домашних животных: Учебное пособие. М.: ООО «Аквариум-Принт», 2007. 128с.
2. Васильев Ю. Г., Трошин Е. И., Любимов А. И. Ветеринарная клиническая гематология: Учебное пособие. СПб.: Изд-во «Лань», 2015. 656 с.
3. Наглядная гематология: пер. с англ. /под ред. В. И. Ершова; 2-е изд. М.: ГОЭТАР Медиа, 2008. 115 с.
4. Мейер Д., Харви Д. Ветеринарная лабораторная медицина. Интерпретация и диагностика. М.: Софион, 2007. 456 с.
5. Риган В. Д., Сандерс Т. Г., Деникола Д. Б. Атлас ветеринарной гематологии / пер. с англ. Е. Махиянова. М.: «Аквариум-Принт», 2008. 136 с.
6. Ветеринарна клінічна біохімія / В. І. Левченко та ін.; за ред. В. І. Левченка та В. Л. Галяса. Біла Церква, 2002. 400 с.

Допоміжні

7. Сукманський О. І, Улизько С. І. Ветеринарна гематологія: навч. посіб. Одеса, 2009. 167 с.
8. Харві Джон Ветеринарна гематологія. Edra Urban & Partner, 2014. 345 с.
9. Kulynych S. M., Bublik O. O., Yurchenko I. I., Kravchenko S. O. Efficiency of intravascular laser blood irradiation in cattle with inflammatory surgical pathology. *World of Medicine Medicine and Biology*. 2019. № 1 (67). P. 216-221.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

Дифференциальная диагностика гемобластозов от других болезней по данным морфологической картины крови. *Ветеринария в сельском хозяйстве*. 2015.

URL: <http://handcent.ru/veterinarnaya-gematologiya/3246-differencialnayadiagnostika-gemoblastozov-ot-drugih-bolezney-po-dannym-morfologicheskoy-kartiny-krovi.html>